

ตำนานวิทยุไทย: เครื่องมือสร้างชาติ

จากโทรเลขลับทางทหาร
สู่มนต์เพลงลูกทุ่งที่ครองใจมหาชน

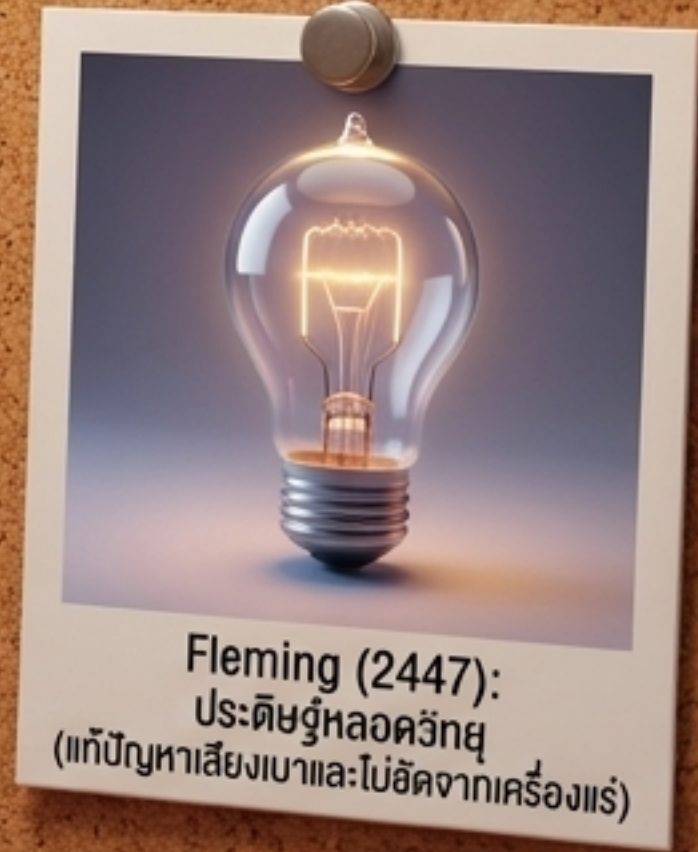
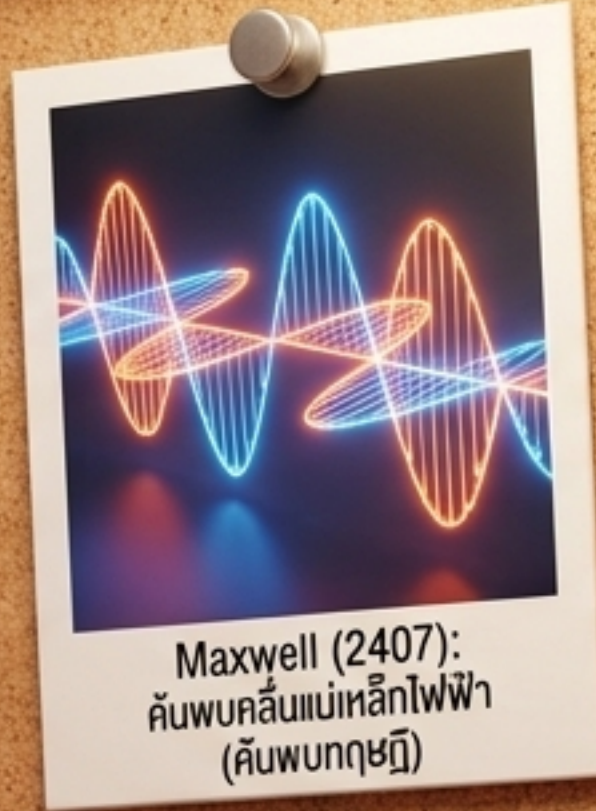

2. ยุคโทรเลขสยาม
(The Siam Telegraph Era)
จุดเริ่มต้นในกองทัพทหาร

3. ยุคสร้างชาติ
(The Nation-Building Era)
กระจายเสียงสู่ประชาชน
และโฆษณาชวนเชื่อ

1. ยุคบุกเบิกโลก
(Global Genesis)
การค้นพบคลื่นและหลอดวิทยุ

4. ยุคทองบันเทิง (The Golden Age of Entertainment)
ละครวิทยุ ทรานซิสเตอร์
และเพลงลูกทุ่ง

1

การทดลองแรก:

ห้างบีกรัม (ตัวแทน Telefunken)
นำเครื่องมาทดลองที่ภูเขาทองและเกาะสีชัง
แต่ผลออกมาไม่ดีนัก

2

กองทัพเรือ (2450):

หน่วยงานแรกที่สั่งซื้อเครื่อง
รับส่งแบบมาร์โคนีมาใช้

3

กองทัพบก (2450):

เจ้าพระยาวงษานุประพันธ์
นำเครื่องวิทยุโทรเลขสนามมา
ใช้ในยุทธศาสตร์ทหาร

การบัญญัติศัพท์:
กฎสากลเดิมเรียก
“ราดิโอโทรเลข”
รัชกาลที่ 6
ทรงบัญญัติให้ใช้คำว่า
“วิทยุ”
แทนคำว่า “ราดิโอ”

สถานีแห่งแรก (13 ม.ค. 2456):
เปิดสถานีวิทยุโทรเลขราชการ ณ ศาลาแดง

พระราชหัตถเลขาปฐมฤกษ์:
“GREETING TO YOU ON THIS,
WHICH WILL BE ONE OF THE
MOST IMPORTANT DAY IN
OUR HISTORY”
(ส่งถึงกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ที่สงขลา)

Note: กิจกรรมยังเป็น “สมบัติของทหาร”
ประชาชนห้ามครอบครองตาม พ.ร.บ. 2457

Tower 3 (11 พี.เจ.):

- กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์
- ประกอบเครื่องขึ้นเอง เสียงดังแต่คล้าย 'แมลงหวี่' กระตุบความตื่นเต็บให้ชาวบ้านเริ่มประกอบ "วิทยุแร่" ใช้อเอง

Tower 2 (2 พี.เจ.):

- กำลังส่ง 500 วัตต์
- ย้ายไปศาลาแดง แต่คลื่นถูกรบกวน เสียงขาดหาย

Tower 1 (4 พี.เจ.):

- กำลังส่ง 200 วัตต์ (คลื่นสั้น)
- ทดลองส่งครั้งแรก หน้าวัดราชบูรณะ

จุดเปลี่ยนประวัติศาสตร์ (25 กุมภาพันธ์ 2473)

เปิด 'สถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท' (Radio Bangkok at Phayathai) ในวันฉัตรมงคล รัชกาลที่ 7

ปฐมฤกษ์: ถ่ายทอดเสียงพระราชดำรัสจากพระบรมมหาราชวังผ่านไมโครโฟนเป็นครั้งแรกในไทย

อิสรภาพแห่งคลื่น: มีการแก้ไข พ.ร.บ. อนุญาตให้ประชาชนมีเครื่องรับวิทยุไว้ครอบครองได้อย่างถูกกฎหมาย เพื่อการศึกษา การค้า และความบันเทิง

สถิติปี 2474 (1931): มีเครื่องรับวิทยุเพียง 11,007 เครื่อง

- **บริบท:** จากจำนวนประชากรทั้งประเทศประมาณ 11 ล้านคน (อัตราส่วน 1 ต่อ 1,000)
- **ประสบการณ์ผู้ฟัง:** ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ 'วิทยุแร่' หรือเครื่องประกอบเอง สมเด็จพระยาดำรงฯ ทรงเล่าว่าเสียงแรกเปิดมัก 'โกร๊กกร๊ากไว้วีวาย... อ้อแอ้แต่พอฟังได้ความ'

กระบอกเสียงแห่งรัฐ:

ก่อตั้ง “กรมโฆษณาการ” (2476)
ใช้ประกาศเรื่องสำคัญทางการเมือง
(เช่น ยกเลิกการยิงปืนเที่ยงเพื่อบอกเวลา)

ลัทธิผู้นำ: จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ใช้รายการ “นายมัน นายคง”
(สุนทนาและเพลงปลุกใจ) สร้างลัทธิชาตินิยม
โดยมีใบสั่งผ่าน “ช่องเหลือง”

บังคับฟัง: ปี 2484 มีคำสั่งให้
ทุกจังหวัดต้องมีวิทยุเปิดให้ประชาชนฟัง
เพื่อสร้างสำนึกเรื่อง ‘ชาติ’ อย่างพร้อมเพรียง

ช่องเหลือง

**การกำเนิด
กรมประชาสัมพันธ์:**
เปลี่ยนชื่อจากกรมโฆษณาการ
ส่งกระจายเสียงครอบคลุมทั่วประเทศ
(AM และ FM)

ยุคทองละครวิทยุ:
ยุคก่อนปี 2500 ประชาชน
'ติดละครอมแงม'
คนละครชื่อดังอย่าง 'กันตนา'
แจ้งเกิดจากเรื่องระย้า

การปฏิวัติทรานซิสเตอร์:
วิทยุขนาดเล็กพกพา
ทำให้รายการบันเทิงและการโฆษณาสินค้าเฟื่องฟู

มนต์เพลงลูกทุ่ง:
ทรานซิสเตอร์เป็นพาหนะสำคัญที่ทำให้
'เพลงลูกทุ่ง' ถือกำเนิดและกระจาย
ความนิยมไปสู่ชนบททั่วประเทศ

บทสรุป: คลื่นเสียงที่สร้างชาติ (The Waves that Built a Nation)

- จากความลับทางยุทธศาสตร์ของทหาร... สู่มหาราชดำรัสปฐมฤกษ์ที่เชื่อมโยงประชาชน
- จากเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อทางการเมือง... สู่จุดกำเนิดของอุตสาหกรรมบันเทิงและเพลงลูกทุ่ง
- วิทยุจึงไม่ใช่แค่เครื่องรับส่งสัญญาณ แต่คือ 'เครื่องจักร' สำคัญที่ร่วมหล่อหลอมและสร้าง 'ชาติไทย' ในศตวรรษที่ผ่านมา

